

Sietse Kuipers

**Leren en oefenen
met ontleden
voor groep 7 en 8**

Auteur: Sietse Kuipers
Omslagontwerp: Studio Willemien Haagsma bNO
© 2019 Visual Steps B.V.

Eerste druk: juli 2019

ISBN 978 90 5905 555 1

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, uitgeleend, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door middel van fotokopieën, opnamen, of welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 168 Auteurswet 1912 j^o het besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgaven in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden. Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kan noch de redactie, noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

In dit boek kunnen namen voorkomen van gedeponeerde handelsmerken. Deze namen zijn in de tekst niet voorzien van een handelsmerksymbool, omdat ze slechts fungeren als aanduiding van de besproken producten. Hierbij wordt op geen enkele wijze getracht inbreuk te maken op de rechten van de handelsmerkhouders.

Wil je meer informatie?
www.visualstepseducatief.nl

Heb je vragen of suggesties over dit boek?
E-mail: info@visualstepseducatief.nl

Abonneren op de gratis Visual Steps Educatief nieuwsbrief:
www.visualstepseducatief.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Informatie voor ouders, verzorgers en docenten	6
Oefentaak 1	7
Uitleg Niveau 1 Werkwoorden (vraagsoort 1)	7
Uitleg Niveau 1 Werkwoorden (vraagsoort 2)	9
Oefentaak 2	13
Uitleg Niveau 2 Hulpwerkwoorden	13
Oefentaak 3	19
Uitleg Niveau 3 Lidwoorden (vraagsoort 1)	19
Uitleg Niveau 3 Lidwoorden (vraagsoort 2)	21
Uitleg Niveau 3 Lidwoorden (vraagsoort 3)	23
Oefentaak 4	25
Uitleg Niveau 4 Zelfstandige naamwoorden	25
Oefentaak 5	33
Uitleg Niveau 5 Bijvoeglijke naamwoorden	33
Oefentaak 6	41
Uitleg Niveau 6 Voorzetsels	41
Oefentaak 7	47
Uitleg Niveau 7 Bijwoorden	47
Oefentaak 8	53
Uitleg Niveau 8 Telwoorden (vraagsoort 1)	53
Uitleg Niveau 8 Telwoorden (vraagsoort 2)	55
Oefentaak 9	59
Uitleg Niveau 9 Koppelwerkwoorden	59
Oefentaak 10	67
Uitleg Niveau 10 Persoonlijke voornaamwoorden (vraagsoort 1)	67
Uitleg Niveau 10 Persoonlijke voornaamwoorden (vraagsoort 2)	70
Oefentaak 11	75
Uitleg Niveau 11 Bezittelijke voornaamwoorden	75
Oefentaak 12	83
Uitleg Niveau 12 Vragende voornaamwoorden	83
Oefentaak 13	89
Uitleg Niveau 13 Aanwijzende voornaamwoorden	89
Oefentaak 14	95
Uitleg Niveau 14 Zinnen verdelen in logische eenheden	95
Oefentaak 15	101
Uitleg Niveau 15 Persoonsvorm	101
Oefentaak 16	107
Uitleg Niveau 16 Onderwerp	107
Oefentaak 17	113
Uitleg Niveau 17 Gezegde (werkwoordelijk gezegde)	113
Oefentaak 18	119
Uitleg Niveau 18 Lijdend voorwerp	119
Oefentaak 19	125
Uitleg Niveau 19 Meewerkend voorwerp	125
Oefentaak 20	131
Uitleg Niveau 20 Bepalingen	131
Oefentaak 21	137
Uitleg Niveau 21 Naamwoordelijk gezegde	137
Oefentaak 22	143
Uitleg Niveau 22 Herhaling	143
Oefentaak 23	149
Uitleg Niveau 23 Spelling van diverse werkwoordsvormen	149
Oefentaak 24	159

Oefentaak 25	169
Uitleg Niveau 24 Het zuiver schrijven van de persoonsvorm	169
Oefentaak 26	179
Uitleg Niveau 25 Begrijpend lezen	179
Oefentaak 27	187
Antwoorden en uitleg	195
Verantwoording	205
Jouw resultaten	207

Voorwoord

Ontleden en weten wat onder andere een werkwoord, lidwoord, zelfstandig naamwoord en de persoonsvorm in een zin zijn, zijn belangrijk. Het helpt bij het juist spellen van met name werkwoorden en bij begrijpend lezen. Kennis van bijvoorbeeld voorzetsels en verwijzwoorden maakt een tekst begrijpelijker.

In dit boek vind je heel veel opgaven. Ze staan bij elkaar in oefentaken. Je zou iedere dag zo'n oefentaak kunnen maken, maar een paar keer per week kan natuurlijk ook. Er wordt eenvoudig begonnen met het verkennen van begrippen als werkwoorden, lidwoorden, zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden. Het eindigt met het correct schrijven van persoonsvormen en deelwoorden. Daar tussenin vind je tientallen andere niveaus. Elk niveau gaat weer een beetje verder en is nodig voor de volgende niveaus.

Aan het eind van het boek op pagina 195 t/m 203 vind je de antwoorden van alle opgaven en, waar nodig, uitleg. Vind je het lastig, vraag dan een volwassene om hulp. Op pagina 207 en 208 kun je het aantal goede en foute antwoorden noteren.

O ja, je kunt de bladen van een oefentaak uit het boek scheuren. Misschien vind je dat wel zo handig.

Veel succes met het maken van de opgaven!

Sietse Kuipers

P.S.

Als je vindt dat iets niet goed is in het boek of je hebt een goed idee, dan hoor ik dat graag van je.

Het e-mailadres is: info@visualsteps.nl

Tip

Online toets

Heb je alle opgaven in het boek gemaakt, dan kun je op de website www.visualstepseducatief.nl/toetsen een toets maken. Als je deze toets goed hebt gemaakt, krijg je een diploma dat je kunt afdrukken en bewaren!

Informatie voor ouders, verzorgers en docenten

Dit boek leert kinderen werken en oefenen met ontleden. De hapklare oefentaken van 30 opgaven kan het kind in ongeveer 20 minuten op zijn gemak zelfstandig maken, bijvoorbeeld aan de keukentafel. Zo ziet u dat het kind ook daadwerkelijk serieus de opgaven maakt en niet stiekem op zijn telefoon zit. Daarom zijn de opgaven ook op papier en niet op de computer of tablet.

De opgaven bevatten lesstof die voldoet aan de kerndoelen voor taal in groep 7 en 8. In de *Verantwoording* op pagina 205 kunt u eventueel bekijken welke onderwerpen worden besproken.

De opgaven kunnen worden nagekeken. Achter in het boek op pagina 195-203 vindt u de antwoorden, eventueel aangevuld met een korte uitleg. Op pagina 207-208 kan het kind het aantal goede en foute antwoorden invullen. Zo krijgt u een overzicht van zijn voortgang en prestatie. Advies is de voortgang en prestatie van het kind in de gaten te houden en waar nodig ondersteuning te bieden bij de start van een oefentaak of als u merkt dat het kind bij een bepaalde oefentaak veel fouten heeft gemaakt.

U heeft de mogelijkheid om een oefentaak apart aan het kind aan te bieden door de oefentaak uit te scheuren via de perforatierand. Een andere mogelijkheid is om de antwoorden achter in het boek uit te scheuren en apart te houden van de rest van het boek.

Online toets

Heeft het kind alle opgaven in het boek gemaakt, dan kan hij op de website www.visualstepseducatief.nl/toetsen een toets maken. Als deze toets goed is gemaakt, krijgt hij een diploma.

Andere boeken en de Visual Steps Educatief nieuwsbrief

Naast deze uitgave zijn er nog andere boeken verkrijgbaar, bijvoorbeeld over begrijpend lezen, werkwoordspelling, rekenen en studievaardigheden of voor andere groepen. Op www.visualstepseducatief.nl vindt u een overzicht van alle titels.

Op die website kunt u zich ook met enkele muisklikken aanmelden voor de gratis Visual Steps Educatief nieuwsbrief die per e-mail wordt verspreid.

Oefentaak 1

Uitleg Niveau 1 Werkwoorden (vraagsoort 1)

Wat moet je doen? Kijk goed naar deze voorbeeldopgave.

Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. geluksvogel   B. zuigt
C. ruzie   D. boek

We noemen een werkwoord ook wel een doe-woord. Het vertelt ons wat er gedaan wordt.

Daarom is *Hij zuigt* een goede zin.

Hij geluksvogel is geen goede zin.

Hij ruzie is geen goede zin.

Hij boek is geen goede zin.

Zet een rondje om het goede antwoord. Nu jij!

1) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. foto   B. knijper
C. punaise   D. poetsen

2) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. dochter   B. keek
C. oorlog   D. placemat

3) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. printen   B. etui
C. roman   D. bezetting

4) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. agenda   B. krant
C. wast   D. kanonschot

5) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. liefde   B. acteurs
C. verliezen   D. map

6) Welk van deze woorden is een werkwoord?

- A. passer   B. onderzoekt
C. dokter   D. lezers

7) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. moeder	B. kleien
C. vrienden	D. woord

8) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. bezorg	B. dag
C. patiënt	D. geboorte

9) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. dame	B. watten
C. oor	D. schreef

10) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. roos	B. stof
C. huilt	D. wonder

11) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. handen	B. heiligen
C. knort	D. stem

12) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. vet	B. zwemt
C. plakband	D. muis

13) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. hersens	B. eiland
C. rotsen	D. zucht

14) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. lezen	B. mensen
C. god	D. dichter

15) Welk van deze woorden is een werkwoord?

A. rijden	B. binnenplaats
C. geit	D. stad

Uitleg Niveau 1 Werkwoorden (vraagsoort 2)

Wat moet je doen? Kijk goed naar deze voorbeeldopgave.

Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De jongens zochten het kleine hondje.

- A. zochten   B. jongens
C. hondje   D. kleine

We noemen een werkwoord ook wel een doe-woord. Het vertelt ons wat er gedaan wordt. Aan de woorden *jongens*, *hondje* en *kleine* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *zochten* wel. De jongens zochten.

Zet een rondje om het goede antwoord.

16) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Karin loopt iedere dag naar school.

- A. Karin   B. school
C. loopt   D. dag

17) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Ik slaap vannacht op de zolderkamer.

- A. zolderkamer   B. ik
C. vannacht   D. slaap

18) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Ik ga woensdagmiddag naar het zwembad.

- A. ga   B. woensdagmiddag
C. zwembad   D. naar

19) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Anna en Kim winkelen iedere zaterdag in Groningen.

- A. Groningen   B. zaterdag
C. winkelen   D. in

20) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De schrijver schrijft elke dag twee hoofdstukken.

- A. schrijver   B. schrijft
C. hoofdstukken   D. elke

21) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De automonteur repareert dagelijks kapotte auto's.

- A. automonteur
B. dagelijks
C. repareert
D. auto's

22) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Het meisje hinkte van de pijn.

- A. pijn
B. meisje
C. van
D. hinkte

23) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De fiets roest op veel plaatsen.

- A. fiets
B. plaatsen
C. roest
D. veel

24) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Het gips verhardde binnen enkele minuten.

- A. minuten
B. binnen
C. verhardde
D. gips

25) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De man ontwerpt mooie kleding.

- A. ontwerpt
B. man
C. mooie
D. kleding

26) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De butler regelt de verlichting van de woonkamer.

- A. woonkamer
B. regelt
C. butler
D. verlichting

27) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De baby krijste de burens zelfs uit bed.

- A. baby
B. burens
C. krijste
D. zelfs

28) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De zeeman voer met zijn schip over de Atlantische Oceaan.

A. zeeman	B. schip
C. over	D. voer

29) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

De vrouw van de sultan kreeg een gezonde zoon.

A. vrouw	B. kreeg
C. gezonde	D. sultan

30) Welk woord in onderstaande zin is een werkwoord?

Mijn oma bewaart etensresten in de diepvries.

A. etensresten	B. diepvries
C. oma	D. bewaart

Antwoorden en uitleg

Hieronder vind je de antwoorden op de opgaven en waar nodig uitleg.

Oefentaak 1

- 1) D *Wij poetsen* is een goede zin.
Wij foto niet.
Wij knijper niet.
Wij punaise niet.
- 2) B *Hij keek* is een goede zin.
Hij dochter niet.
Hij oorlog niet.
Hij placemat niet.
- 3) A *Wij printen* is een goede zin.
Wij etui niet.
Wij roman niet.
Wij bezetting niet.
- 4) C *Hij wast* is een goede zin.
Hij agenda niet.
Hij krant niet.
Hij kanonschot niet.
- 5) C *Wij verliezen* is een goede zin.
Wij liefde niet.
Wij acteurs niet.
Wij map niet.
- 6) B *Hij onderzoekt* is een goede zin.
Hij passer niet.
Hij dokter niet.
Hij lezers niet.
- 7) B *Wij kleien* is een goede zin.
Wij moeder niet.
Wij vrienden niet.
Wij woord niet.
- 8) A *Ik bezorg* is een goede zin.
Ik dag niet.
Ik patiënt niet.
Ik geboorte niet.
- 9) D *Hij schreef* is een goede zin.
Hij dame niet.
Hij watten niet.
Hij oor niet.
- 10) C *Hij huilt* is een goede zin.
Hij roos niet.
Hij stof niet.
Hij wonder niet.
- 11) C *Hij knort* is een goede zin.
Hij handen niet.
Hij heiligen niet.
Hij stem niet.
- 12) B *Hij zwemt* is een goede zin.
Hij vet niet.
Hij plakband niet.
Hij muis niet.
- 13) D *Hij zucht* is een goede zin.
Hij hersens niet.

- Hij eiland niet.
Hij rotsen niet.
- 14) A Wij lezen is een goede zin.
Wij mensen niet.
Wij goed niet.
Wij dichter niet.
- 15) A Wij rijden is een goede zin.
Wij binnenplaats niet.
Wij geit niet.
Wij stad niet.
- 16) C Aan de woorden *Karin*, *school* en *dag* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *loopt* wel. Karin loopt.
- 17) D Aan de woorden *zolderkamer*, ik en *vannacht* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *slaap* wel. Ik slaap.
- 18) A Aan de woorden *woensdagmiddag*, *zwembad* en *naar* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *ga* wel. Ik ga.
- 19) C Aan de woorden *Groningen*, *zaterdag* en *in* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *winkelen* wel. Anna en Kim winkelen.
- 20) B Aan de woorden *schrijver*, *hoofdstukken* en *elke* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *schrijft* wel. De schrijver schrijft.
- 21) C Aan de woorden *automonteur*, *dagelijks* en *auto's* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *repareert* wel. De automonteur repareert.
- 22) D Aan de woorden *pijn*, *meisje* en *van* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *hinkte* wel. Het meisje hinkte.
- 23) C Aan de woorden *fiets*, *plaatsen* en *veel* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *roest* wel. De fiets roest.
- 24) C Aan de woorden *minuten*, *binnen* en *gips* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *verhardde* wel. Het gips verhardde.
- 25) A Aan de woorden *man*, *mooie* en *kleding* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *ontwerpt* wel. De man ontwerpt.
- 26) B Aan de woorden *woonkamer*, *butler* en *verlichting* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *regelt* wel. De butler regelt.
- 27) C Aan de woorden *baby*, *buren* en *zelfs* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *krijste* wel. De baby krijste.
- 28) D Aan de woorden *zeeman*, *schip* en *over* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *voer* wel. De zeeman voer.
- 29) B Aan de woorden *vrouw*, *gezonde* en *sultan* kun je niet zien wat er gedaan werd. Aan het woord *kreeg* wel. De vrouw van de sultan kreeg.
- 30) D Aan de woorden *etensresten*, *diepvries* en *oma* kun je niet zien wat er gedaan wordt. Aan het woord *bewaart* wel. Mijn oma bewaart.

Oefentaak 2

- 1) C Als je zegt *Bert is* zal iedereen verwachten dat er nog wat komt, want zo weet je immers niets. Als je zegt *Bert is geweest* is de zin wel duidelijk. Daarom is *is* het hulpwerkwoord.
- 2) C Als je zegt *Janine en Katie hebben* zal iedereen verwachten dat er nog wat komt, want zo weet je immers niets. Als je zegt *Janine en Katie hebben gevierd* is de zin wel duidelijk. Daarom is *hebben* het hulpwerkwoord.
- 3) D Als je zegt *Gerben zou* zal iedereen verwachten dat er nog wat komt, want zo weet je immers niets. Als je zegt *Gerben zou thuisbrengen* is de zin wel duidelijk. Daarom is *zou* het hulpwerkwoord.
- 4) A Als je zegt *Hij wil* zal iedereen verwachten dat er nog wat komt, want zo weet je immers niets. Als je zegt *Hij wil zeggen* is de zin wel duidelijk. Daarom is *wil* het hulpwerkwoord.
- 5) B Als je zegt *Ik moest* zal iedereen verwachten dat er nog wat komt, want zo weet je immers niets. Als je zegt *Ik moest vertellen* is de zin wel duidelijk. Daarom is *moest* het hulpwerkwoord.

Verantwoording

De opgaven zijn onder te verdelen in onderstaande niveaus. Per niveau wordt eerst uitleg gegeven, vervolgens maakt het kind één of meerdere oefentaken met ongeveer 30 opgaven. Is het merendeel van de vragen goed beantwoord en heeft het kind de stof onder de knie, dan pas gaat hij verder met het volgende niveau. Advies is hierbij een oogje in het zeil te houden.

De opgaven bevatten lesstof die voldoet aan de kerndoelen voor taal in groep 7 en 8.

Niveau	Opgaven over
1	Werkwoorden
2	Hulpwerkwoorden
3	Lidwoorden
4	Zelfstandige naamwoorden
5	Bijvoeglijke naamwoorden
6	Vorzetsels
7	Bijwoorden
8	Telwoorden
9	Koppelwerkwoorden
10	Persoonlijke voornaamwoorden
11	Bezittelijke voornaamwoorden
12	Vragende voornaamwoorden
13	Aanwijzende voornaamwoorden
14	Zinnen verdelen in logische eenheden
15	Persoonsvorm
16	Onderwerp
17	Gezegde
18	Lijdend voorwerp
19	Meewerkend voorwerp
20	Bepalingen
21	Naamwoordelijk gezegde
22	Uitgebreide recapitulatie
23	Spelling van de diverse werkwoordsvormen
24	Het zuiver schrijven van de persoonsvorm
25	Begrijpend lezen

Wilt u weten welke stof er behandeld wordt per niveau dan kunt u de uitleg bij het betreffende niveau bekijken.